

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL																	

*miejsce
na naklejkę*

dysleksja

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA LITEWSKIEGO POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **24 maja 2016 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 9 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MOL-R1_1P-162

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

1 tema. Remdamiesi pateikta ištrauka suformuluokite problemą ir ją panagrinėkite. Naudokitės Leonido Donskio tezėmis ir apmąstymais, atsižvelkite į kitus kultūros tekstus. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Leonidas Donskis

Aukštoji ir populiarioji kultūra: praraja ar dialogas?

Ne vienas XX a. mąstytojas niūriai prognozavo aukštosios kultūros likimą Vakarų pasaulyje. Dar po Pirmojo pasaulinio karo vokiečių kultūros filosofas Osvaldas Špengleris savo veikale „Vakarų saulėlydis“ rašė, jog Europos pabaigą žymi reginių, linksmybių, masinių susibūrimų ir sporto kultas.

Apie reginių kultą kaip masių, gigantiškų pastatų ir vulgarumo epochos pradžios simptomą savo knygoje „Masių maištas“ prieš Antrąjį pasaulinį karą užsiminė ir ispanų filosofas Chosė Ortega i Gasetas. O XX a. antrojoje pusėje kanadiečių literatūrologas ir kultūros teoretikas Maršalas Makluhanas prognozavo miestų kultūros ir knygos eros pabaigą, kurią žymėjo vaizdo įsigalėjimas, spausdinto žodžio (jo žodžiais tariant, Gutenbergo galaktikos) pabaiga ir globalinio elektroninio kaimo eros pradžia.

Ne vienas kultūros filosofas ir kritikas prabilo apie masinės kultūros keliamą pavojų humanistinei Europos tradicijai ir visai aukštajai – tiek klasikinei, tiek moderniajai – kultūrai. Modernioji populiarioji kultūra yra ne tiek istorijoje išsisknijusios plebėjų duonos ir žaidimų tradicijos tąsa, kiek televizijos ir naujųjų kultūros komunikacijų epochos reiškiny. Iki televizijos atsiradimo ir įsigalėjimo kino pasaulis simbolizavo visiems prieinamos kultūros demokratizmą – pakanka prisiminti tokius daugelio šalių liaudies numylėtinius kaip kino žvaigždės Čarlis Čaplinas, Lorelas ir Hardis ar Rita Heivort. Dabar gi populiarioji kultūra simbolizuoja jaunystę, finansinę galią ir sėkmę.

Ką gi, tai faktas – populiarioji kultūra uždirba didelius pinigus, o aukštoji kultūra neišsilaiko be valstybės ir mecenatų paramos.

Nūdienos populiarioji kultūra atspindi modernųjį Vakarų pasaulį persmelkusį jaunystės, sėkmės, grožio ir lengvo vartojimo kultą. Tai vartotojiškos visuomenės kultūra, kuri pati yra vartojama it bet kuris masinės gamybos produktas. Kitas populiariosios kultūros bruožas yra lengvas susitapatinimo su ja bei jos herojais mechanizmas, taip pat ir vartotojams suteikiama iliuzija, jog ir jie patys gali eiti savo stabų pėdomis ir tapti žvaigždėmis ar bent jau dalyvauti populiariojoje kultūroje kaip jai svarbūs vartotojai. [...]

Tautybė, individualybė, tapatybė ar kultūros kontekstas čia vaidina palyginti menką vaidmenį – juk tai kultūra, tobulai pritaikyta masiniam vartojimui.

Masėms – linksmybės.

Ar populiarioji kultūra graso aukštajai kultūrai? Taip, graso. Tik ne visur ir ne visada. Gilesnės demokratijos tradicijos stokojančiuose kraštuose populiarioji kultūra fabrikuoja viešosios erdvės pakaitalus, linksmindama ir smagindama mases kaip tik tada, kada joms kaip oras turėtų būti reikalinga politinė diskusija ir pilietinė sąmonė.

[...]

Kultūros suartėja. Lučianas Pavarotis smagiai traukia operų arijas kartu su popmuzikos žvaigždėmis. Daugelis mūsų dienų rašytojų į savo kuriamą literatūrą įtraukia komiksus ir laikraštinę kalbą.

Italų rašytojai Alesandras Bariko ir Umbertas Eko rašo knygas, kurios pasiduoda skirtingiems skaitymo lygiams. Kai kas U. Eko romaną „Rožės vardas“ skaito kaip detektyvą,

kurio veiksmas nukeltas į viduramžių vienuolyną. Bet šį kūrinį galima skaityti ir kaip kultūros istorijos niuansų ir faktų kupiną rafinuotą kultūrologinį romaną.

Aukštoji kultūra ne visada žaižaruoja kūrybingumu ir estetinėmis provokacijomis. Ji gali būti perdėm akademiška ir sąlyginė. Savo ruožtu populiarioji kultūra gali būti rafinuota ir aukšto lygio. Ji neabejotinai turi savo aristokratus. Pakanka prisiminti „ABBA” arba Eltoną Džoną. [...]

Neverta pamiršti dar vienos svarbios detalės – neretai tai, kuo žavimės kaip klasikinės Europos kultūros savastimi, buvo kuriama kaip paprasčiausia pramoga aristokratams. Taip buvo kuriamos ne tik operos, bet ir daugelis kamerinės muzikos bei grožinės literatūros kūrinių. Vienos epochos pramoginė kultūra kitai epochai gali tapti klasika.

Kad ir kaip būtų, Lietuvoje aukštoji ir populiarioji kultūros yra radikaliai atskirtos. Kartais net atrodo, kad aukštąją kultūrą mūsų šalyje yra ištikusi pati tikriausia izoliacija ir atskirtis. Niekio gero čia nėra – ši atskirtis neskatina nei vienos, nei kitos atvirumo ir demokratizmo.

Kita vertus, nesuteikdamos viena kitai impulsų, mūsų aukštoji ir populiarioji kultūros dar labiau didina ir taip jau dramatiškas socialines skirtynes bei kultūrinės prarajas mūsų visuomenėje. Geriau jau vyktų jų tylus ir nuolatinis dialogas nelaukiant naujų politinių sukrėtimų.

„Klaipėda”, www.klaipeda.daily.lt

2 tema. Interpretuokite ir palyginkite pateiktus eilėraščius. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Kazys Bradūnas

Svetimoji duona

Man svetimą duoną valgant,
Kąsnį baisia nuryti sunku,
Kai aš ją, kaip šventąją algą,
Ne iš žemės – iš rankų imu.

Ir akyse vis vakaro vaizdas –
Saulė leidžias... sodyba... kerčia...
Krosnies dūmai dar palube sklaidos,
Kvepia duona, šilta ir šviežia...

O dabar, man svetimą valgant,
Kąsnį baisia nuryti sunku,
Kai aš jį, kaip šventąją algą,
Ne iš žemės – iš rankų imu.

Furthof bei Hohenberg, 1944 10 07

Elektroninė lietuvių kalbos ir literatūros chrestomatija 11-12 klasei.
Vilnius 2012, p. 1994.

Bernardas Brazdžionis

Be motinos tėvynės. Malda

O Dieve Tėve mūsų, mes skurdūs kaip našlaičiai,
Be motinos tėvynės, be žemės, be namų,
Rasa savos malonės mūs krūtines palaistyk,
Suspaustas juodo vargo, nelaimių ir skausmų.

Pavargo mūsų kojos, pavargo mūsų širdys
Be Nemuno pakrančių, be tėviškės kelių,
Kaip paukščius be pastogės Tu glauski mus ir šildyk
Ir širdžiai negailėki ramybės spindulių.

Juodam varge paskendus ir mūsų žemė rauda
Ir mūsų brolių dienos ir mūs tėvų kapai –
Už Tavo vardą tremia, už Tavo maldą šauda,
Nutilo jau vargonai, nebeskamba varpai...

O Dieve Tėve mūsų, globoki mūs tėvyne,
Ir naują laisvės rytą uždek jos danguje
Tėvų gimtojon žemėn tegrįžta vėl tremtiniai,
Kur teka amžių kraujas, kur šaukia Baltija.

1945.I.

B. Brazdžionis, *Poezijos pilnatis*. Lietuvos kultūros fondas. Vilnius, 1989, p. 336.

WYPRACOWANIE

na temat nr .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)